UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE UMANISTE ȘI ALE EDUCAȚIEI

Cu titlu de manuscris
C.Z.U.: 81`373.46=111=135.1(043)

NICHITA CRISTINA

ABORDAREA COGNITIVĂ A TERMINOLOGIEI MULTILINGVE ÎN TRIADA INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ-INTELIGENȚA COGNITIVĂ-INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ (ÎN LIMBILE ENGLEZĂ ȘI ROMÂNĂ)

621.04 Lexicologie și lexicografie, terminologie și limbaje specializate, traductologie

Rezumatul tezei de doctor în filologie

CHIȘINĂU, 2023

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Umaniste și ale Educației a Universității de Stat din Moldova

Conducător științific:
Ludmila ZBANȚ, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Membrii Comisiei de îndrumare
Irina BREAHNĂ, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar
Inga DRUȚĂ, doctor habilitat în filologie, conferențiar-cercetător
Viorica LIFARI, doctor, conferențiar universitar

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:
Viorica MOLEA, doctor habilitat în filologie, conferențiar universitar, președinte
Ludmila ZBANȚ, doctor habilitat în filologie, profesor universitar, conducător științific
Inga DRUȚĂ, doctor habilitat în filologie, conferențiar-cercetător, membru al comisiei de îndrumare, membru-referent
Marin BUTUC, doctor în filologie, conferențiar-cercetător, membru-referent
Inga STOIANOVA, doctor în filologie, conferențiar universitar, membru-referent
Diana DEMENTIEVA, doctor în filologie, cercetător științific, secretar științific

Susținerea va avea loc la data de 30 octombrie, ora 14.30, în ședința Comisiei de Susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale *Științe Umaniste și ale Educației* a Universității de Stat din Moldova pe adresa: MD-2009, Chișinău, str. Kogălniceanu, 65, Centrul „Eugeniu Coșeriu", sala 434.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC https://www.anacec.md/.

Rezumatul a fost expediat la 29 septembrie 2023

Conducător/consultant științific,
Ludmila ZBANȚ, dr.hab., prof. univ. _____

Autor
Cristina NICHITA _____

Secretar științific al Comisiei de doctorat,
Diana DEMENTIEVA, dr.cerc.șt. _____

© NICHITA Cristina, 2023

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII....4
CONȚINUTUL TEZEI....7
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI....23
BIBLIOGRAFIE (selectivă)....26
LISTA PUBLICAȚIILOR (la tema tezei)....28
ADNOTARE (română, rusă și engleză)....29

ABREVIERI

BD – bază de date
CVC – (Centrum voor Vaktaal en Comunicatie) Centrul de Terminologie și Comunicare de la Bruxelles
DEX – Dicționarul explicativ al limbii române
IE – din domeniul inteligenței emoționale
IA – din domeniul inteligenței artificiale
IATE – baza de date terminologice a Uniunii Europene (Terminologie Interactivă pentru Europa)
IQ – din domeniul inteligenței cognitive
ISO – Organizația Internațională de Standardizare
IST – (Information Society Technologies) Societatea de tehnologii informaționale
lat. – latin(ă)
LC – limbaj comun
LS – limbaj specializat
TAL – (Traitement automatique de langues) procesarea automată a limbajului natural
TCT – Teoria Comunicativă a Terminologiei
TGT – Teoria Generală a Terminologiei
TKB – (Terminological Knowledge Bases) baze de date terminologice
UoU – (Unit of Understanding) unitate de înțelegere

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problematicii abordate. În contextul contemporan al paradigmei cognitive încadrate în evoluția socială și tehnologică ce propulsează dezvoltarea științei, ne propunem o investigație în scopul de a revalorifica dinamica evoluției limbajului, un pilon important al teoriei cunoașterii, în particular, prin intermediul studierii terminologiei a trei domenii strâns integrate în procesul cunoașterii – al inteligenței emoționale, inteligenței cognitive și inteligenței artificiale. Totodată, dezvoltarea inteligenței artificiale, în care deja se utilizează modele generative pentru rezolvarea problemelor la nivelul capacităților umane, ar fi una dintre marile etape ale progreselor la care a ajuns tehnologia. Actualitatea temei noastre poate fi confirmată prin literatura de specialitate consultată în vederea elaborării tezei de doctorat – scrierile unor autori precum P. Carter, M. Diki-Kidiri, E. Dupoux, P. Ekman, P. Faber, C. Fillmore, J. Gao, D. Goleman, K. Kerremans, G. Lakoff, A. McEnery, M. Minsky, A. Rees, R. J. Seitz, R. Temmerman, M. Vanderhasselt, Y. Wang, E. Wüster, A. Yousefi și A. Bidu-Vrănceanu, I. Busuioc, I. Coteanu, G. Drăgan, I. Druță, E. Gheorghiță, F. Leon, E. Munteanu, A. Pascaru, M. Vrejoiu, L. Zbanț; bazându-se pe științele și instrumentele legate de cunoaștere și cogniția umană, cum ar fi lingvistica cognitivă, terminologia cognitivă, metaforele conceptuale și, respectiv, inteligențele emoțională, cognitivă și artificială. Literatura de specialitate contribuie la un demers dublu cognitiv al investigației noastre, adică vorbim despre un demers *metacognitiv*, care a permis un studiu în profunzime al structurilor revelatoare caracteristice pentru terminologia din triadă, venind cu o explicitare a domeniilor de specialitate și a teoriilor fundamentale ale lingvisticii cognitive, ceea ce confirmă, o dată în plus, actualitatea acestei cercetări.

Scopul și obiectivele tezei. ***Scopul*** lucrării este abordarea funcțională comparată a funcționării terminologiei prin prisma cognitivă a trei domenii reunite prin noțiunea de inteligențe. ***Obiectivele*** tezei rezidă în: reevaluarea abordării cognitive în terminologie pentru domeniul inteligențelor; conturarea unui sistem conceptual rezultat din evoluția teoriei în domeniul inteligențelor prin terminologia creată în acest parcurs; stabilirea și prezentarea metodologiei și criteriilor de formare a corpusului de texte specializate și a corpusului terminologic aplicate domeniului

examinat; descrierea metodologiei aplicate la analiza terminologiei din domeniul inteligențelor; compararea procedeelor de formare a termenilor în triada inteligențelor; examinarea fenomenului de reterminologizare în triada inteligențelor și elaborarea statisticii de migrare terminologică în triada inteligențelor pe baza investigației noastre.

Ipoteza. Ipoteza emisă în lucrarea de față pornește de la natura cognitivă a abordării terminologiei din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială. Instrumentarul aplicat la extragerea suprapunerilor conceptuale și, respectiv, terminologice a permis studierea caracteristicilor specifice fiecărui domeniu în parte, precum și în ansamblu. Cercetarea noastră se axează pe următoarele teze științifice propuse pentru a fi susținute: dezvoltarea terminologiilor în triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială are drept sursă domeniul inteligenței cognitive; la nivel terminologic se conturează interferențe între cele trei domenii, care se manifestă ca tangențe, coincidențe sau interferențe stabile; puntea de legătură între domeniile din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială este constituită ca urmare a operației semantice de reterminologizare; în triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială funcționează procedeul determinologizării rezultat din procesul de popularizare a psihologiei cognitive ca instrument de cunoaștere socială.

Sumarul metodologiei cercetării științifice. Instrumentele teoretice de bază utilizate în lucrare includ analiza și sinteza, metoda funcțională, metoda corpusului, analiza componențială, statistica, instrumente calitative și analiză contrastivă. Intenția de a constitui baza metodologică a prezentei cercetării ne-a motivat să apelăm la scrierile unor autori precum P. Carter, M. Diki-Kidiri, E. Dupoux, P. Ekman, P. Faber, C. Fillmore, J. Gao, D. Goleman, K. Kerremans, G. Lakoff, A. McEnery, M. Minsky, A. Rees, R. J. Seitz, R. Temmerman, M. Vanderhasselt, Y. Wang, E. Wüster, A. Yousefi ș.a.; în spațiul românesc am găsit multe răspunsuri la subiectul investigat la autori precum A. Bidu-Vrănceanu, I. Busuioc, I. Coteanu, G. Drăgan, I. Druță, E. Gheorghiță, F. Leon, E. Munteanu, A. Pascaru, M. Vrejoiu, L. Zbanț ș.a. Am pus accent pe analiza semică și componențială, propusă în teoriile lui G. Lakoff, M. Johnson, R. Langacker, L. Talmy ș.a. Analiza termenilor s-a bazat pe metoda corpusului paralel și comparat și pe fișe bilingve,

elaborate pentru o analiză contrastivă prin compararea definițiilor la validarea termenilor. De asemenea, constituirea corpusului terminologic a fost influențată de studiul prealabil al evoluției terminologiei inteligențelor în teoriile existente cu referire la formarea și dezvoltarea domeniilor inteligențelor, ceea ce a contribuit, indubitabil, la construirea și examinarea sistemului conceptual al triadei inteligențelor în baza corpusului terminologic.

Corpusul cercetării. Lucrarea se bazează pe corpusuri de texte comparate și paralele în limbile engleză și română din revistele științifice specializate la care am apelat pentru constituirea corpusului faptic: publicate în SUA, Canada, Marea Britanie, Germania, România și Republica Moldova, la edituri de renume internațional precum Cognitive Science Society, Elsevier, Springer, Massachussets Institute of Technology, Hindawi Publishing Corporation ș.a. și cele din spațiul de limbă română: Editura Academiei Române, Academia Română – Institutul de Inteligență Artificială, Trinitas, Asociația de Psihologie Industrială și Organizațională ș.a. Corpusul terminologic a întrunit 119 fișe terminologice bilingve și 274 de fișe documentare monolingve (pentru limbile engleză și română).

Noutatea și originalitatea lucrării. Noutatea lucrării constă în studierea interferenței conceptuale, respectiv terminologice, a trei domenii ale inteligențelor. Suprapunerea conceptuală a triadei inteligențelor este un subiect promițător și productiv de cercetare, de actualitate în contextul actual al globalizării și poate servi ca un instrument util părților interesate.

Problema științifică soluționată rezidă în studiul teoretic și practic al formării, al funcționării și al interferențelor în cadrul terminologiei cognitive între domeniile inteligenţa emoţională – inteligenţa cognitivă – inteligenţa artificială cu accent pe procesele de reterminologizare, cercetate prin intermediul termenilor care migrează între aceste trei domenii.

Importanța teoretică a cercetării. Lucrarea propune un suport teoretic concludent pentru trasarea evoluției dimensiunii cognitive în teoria terminologiei. Această metaterminologie cercetată în lucrare constituie un studiu în profunzime al laturii conceptuale a terminologiei, de care pot beneficia toate părțile interesate: specialiști, traducători, studenți și nespecialiști.

Valoarea aplicativă a cercetării. Rezultatele cercetării sunt reunite într-un glosar terminologic, destinat celor interesați de domeniul inteligențelor: specialiști, traducători și studenți, iar analiza funcțională reprezintă un model al suprapunerilor conceptuale în triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială pentru specialiști, traducători și studenți.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele cercetării au fost prezentate la colocvii din cadrul „Collège Doctoral Francophone d'Europe centrale et orientale en Arts, Langues, Lettres et Sciences humaines", la Conferința Științifică Națională cu Participare Internațională „Integrare prin cercetare și inovare", la Colocviul Internaţional de Ştiinţe ale Limbajului „Eugeniu Coşeriu", la Colocviul Internațional „Traducerea: act creativ între știință și artă" și în reviste de profil; în total: 11 publicații.

Sumarul și compartimentele lucrării. Lucrarea noastră este alcătuită din *adnotări (română, rusă și engleză), introducere, trei capitole, concluzii, bibliografie de 175 de titluri, 134 de pagini de text și anexe*.

Cuvinte-cheie: abordare cognitivă, concept, analiză semică, sem, semem, inteligență, inteligență artificială, inteligență cognitivă, inteligență emoțională, metaforizare, metonimizare, migrare terminologică, reterminologizare, determinologizare, termen, terminologie, ontologie, științe cognitive.

CONȚINUTUL TEZEI

În **Introducere** dezvăluim actualitatea problematicii investigate, scopul și obiectivele lucrării, ipoteza și tezele ei, problema științifică soluționată, noutatea lucrării, metodologia științifică, informații despre corpusul faptic, valoarea teoretică și aplicativă în lucrare și sumarul compartimentelor lucrării.

Capitolul 1, **Repere cognitive ale constituirii și funcționării gândirii teoretice în terminologie**, sintetizează fundamentele teoretice care au stat la baza formării terminologiei ca știință și a dezvoltării studiilor asupra laturii conceptuale în cadrul terminologiei. Subcapitolul 1.1, *Afirmarea terminologiei ca știință,* prezintă o incursiune a parcursului cognitiv de la primele studii în terminologia modernă, reprezentată de Școala de la Viena, Școala de la Praga și Școala de la Moscova până

la apariția Teoriei Generale a Terminologiei, propuse de inginerul austriac E. Wüster, care în teza sa de doctorat, *The Machine Tool: An Interlingual Dictionary of Basic Concepts*, abordează dimensiunea conceptuală a termenilor ca fiind centrală în terminologie, venind mai apoi cu postulatele sale care au pus bazele terminologiei normative clasice [22]. Cercetătorul prezintă necesitatea de standardizare terminologică pentru o comunicare științifică și tehnică cu o terminologie fără elemente de ambiguitate, denominații plurivalente sau multiple ale aceluiași concept. Subcapitolul prezintă partea cognitivă/conceptuală din terminologie încă de la începuturile ei, în care era văzută ca o artă, o practică și apoi o știință; se prezintă etapele de dezvoltare și evoluție a terminologiei și, de asemenea, se prezintă istoria și fondarea disciplinei științifice a terminologiei, statutul ei în standardele ISO și circumstanțele care au pus bazele terminologiei normative, care nu putea exista fără dimensiunea conceptuală. Astfel, până în anii '90, *terminologia cognitivă* a dominat perspectivele de studiu terminologic, fiind fidelă postulatelor din TGT, prezentând premise de ordinul:

- termenii sunt instrumente de dezambiguizare ce pot apărea în limbajele specializate, care trebuie standardizați de către forurile abilitate;
- definirea termenilor se face transparent, logic și onomasiologic, de la concept spre termeni;
- definiția permite ierarhizarea conceptelor, conceptul fiind obiectul definiției;
- între concept și denominație este o relație monoreferențială, astfel monosemia este un deziderat al terminologiei cognitive;
- sinonimia reprezintă un obstacol în limbajul specializat și se acceptă în mod controlat; cercetarea terminologică se face doar în sincronie;
- termenul este nominal și este studiat sub aspect lexical; standardizarea și planificarea lingvistică controlează evoluția terminologiei [1].

În consecință, afirmarea terminologiei ca știință se produce pe baza teoriilor emergente în spațiul vienez care pun accent pe latura cognitivă și ontologică a terminologiei, având un răsunet din domeniul ingineriei spre lingvistică.

În subcapitolul 1.2, *Dimensiunea sociopragmatică în terminologie*, relatăm cursul curentelor moderne în terminologie, punând accent pe perioada de după anii

’85, semnificând o perioadă de contribuții științifice teoretice inovative în terminologie cu noi propuneri și idei care au integrat terminologia într-un context social, comunicativ și lingvistic amplu. În terminologie se profilează două direcții de cercetare noi: teoriile sociale și comunicative ale terminologiei și teoriile cognitiviste ale terminologiei. Noua direcție în teoriile terminologie are o latură sociopragmatică surpinsă în *socioterminologia lui F. Gaudin, Teoria Comunicativă a Terminologiei reprezentată de M. T. Cabré, terminologia bazată pe frame-uri și cea mai recentă evoluție a terminologiei culturale* [12]. În această ordine de idei, dimensiunea sociopragmatică în terminologie are la bază Teoria Comunicativă a Terminologiei de M. T. Cabré care își propune să integreze noile teorii din socioterminologie cu terminologia prescriptivă clasică. Noua dimensiune comunicativă are la bază o *teorie a intrărilor multiple*, care continuă dimensiunea normativ conceptuală din TGT cu o abordare poliedrică a termenului din perspectiva a trei dimensiuni din TCT:

- dimensiune cognitivă, o dimensiune lingvistică și o dimensiune comunicativă. Fiecare dimensiune poate funcționa ca o intrare prin care pot fi abordate unitățile terminologice. Descrierea unei unități terminologice se înscrie în dimensiunea cognitivă (concept), dimensiunea lingvistică (termenul) și dimensiunea sociocomunicativă (situație). În acest context, cercetătoarea catalană consideră că latura conceptuală a unei unități poate reprezenta o intrare pentru descrierea și explicarea unităților terminologice, fără a respinge multidimensionalitatea sa [2].

TCT conlucrează cu unitățile terminologice prin modalitatea lingvistică, prin combinarea aspectelor semantice și pragmatice pentru a face compatibilă o analiză împreună cu teoria cunoașterii și comunicării, adică a contextului general al comunicării specializate. Perspectiva cognitivă a dimensiunii sociopragmatice se completează prin *terminologia bazată pe frame-uri* propusă de P. F. Benítez care prezintă noua schimbare de paradigmă cognitivă ca o ocazie de a studia modul de structurare și organizare conceptuală bazată pe contexte. Inspirată din domeniul inteligenței artificiale, această teorie a terminologiei pune în valoare *organizarea conceptuală* și *tehnologiile ca baze de date* valoroase pentru formarea terminologiilor [11]. Iar *terminologia culturală* în viziunea lui M. Diki-Kidiri este o

nouă direcție a dimeniunii sociopragmatice care are la bază *conceptul, perceptul – percepția unei culturi asupra unui concept, și semnificantul* [5]. Terminologia modernă dă prioritate pragmaticii prin teoriile terminologilor J.C. Sager, M.T. Cabré și P.B. Faber ș.a., având un aport considerabil la păstrarea importanței sistemelor conceptuale, referenților din spațiul extralingvistic, pragmatic și concret.

Subcapitolul 1.3, *Abordarea sociocognitivă în terminologie*, face o retrospectivă a curentului teoriei cognitiviste a R. Temmerman, împreună cu colegii lingviști K. Kerremans și I. Meyer, care, bazându-se pe lucrarea autoarei *Towards New Way of Terminology Description* din anii 2000, susțin o teorie a terminologiei care se concentrează pe abordarea cognitivă în terminologie, pe latura conceptuală a termenului așa cum nici în terminologia normativă nu s-a mai făcut. Astfel, autoarea R. Temmerman, în acest nou curent al teoriei în terminologie, în care devine imperios să se pună accent *pe latura ontologică a terminologiei și pe sistemele conceptuale*, propune principii care vin în completarea sau contravin postulatelor inițiale ale lui E. Wüster [20]. În această ordine de idei, cercetătoarea belgiană aduce un suflu contemporan teoriei terminologiei, punând accent atât *pe latura conceptuală,* cât și *pe particularitățile ei sociale*, pe dinamismul acesteia *în diacronie, pe polisemie, sinonimie, pe o abordare multimodală, pe categorii și categorisire sau clasificare*. Diferența dintre terminologia sociocognitivă și alte teorii constă anume în accentul care se pune pe *organizarea conceptuală și pe structura categoriilor* din perspectiva abordărilor lingvisticii cognitive. În timp ce, conform TGT, sistemele conceptuale sunt organizate prin relații conceptuale generice și partitive, categoriile cognitive au o structură prototipică, iar reprezentările conceptuale, în faza inițială, iau forma unor *modele cognitive/conceptuale*. O altă diferență importantă este faptul că terminologia sociocognitivă este, posibil, prima abordare care ia în calcul *latura istorică și diacronică a termenilor*. Împreună cu colegii săi K. Kerremans și G. Zhao, R. Temmerman a pornit o nouă modalitate de utilizare a terminologiei ca instrument în științele informatice și, în acest sens, terminologia sociocognitivă a început să se concentreze pe *ontologii*, considerate drept o formă fiabilă de implementare a reprezentărilor conceptuale. Combinația dintre terminologie și ontologie creează *termontografia*, care este un termen hibrid, o combinație dintre *terminologie,*

ontologie și terminografie. Obiectivul principal este să creeze o relație între ontologii și informații terminologice multilingve și să încorporeze ontologiile în resurse terminologice. Acest demers prezintă rezultatul colaborării dintre terminologii de la *Centrum voor Vaktaal en Comunicatie (CVC) Brussels* și inginerii în ontologie din cadrul *Proiectului European FF POIROT (IST 2001-38248)*. Scopul acestei direcții în terminologie rămâne reprezentarea și managementul cunoașterii. Pe de o parte, se discută despre modul în care terminologia poate contribui la noile provocări ale viitorului în cadrul unui *web semantic (World Wide Web) multilingv*. Pe de altă parte, se cercetează cum poate facilita terminologia și managementul terminologiei accesul la noile tehnologii informaționale și computerizate și prelucrarea limbajului natural, mai ales, cu ajutorul cărora managementul terminologiei ar contribui la ontologiile create. De asemenea, în terminologia sociocognitivă se pune accent pe bazele de date terminologice, pe *bazele de date de cunoaștere* și pe *cadre de categorii* și *unități de cunoaștere* sau *unități de înțelegere* [15].

Astfel, în subcapitolul 1.4, *Demersul cognitiv în limbaj, lingvistică și terminologie, aplicat domeniului de investigație*, un aspect esențial îl are dimensiunea cognitivă, ocupând un loc central ca abordare, subiect și ca domeniu de specialitate. Acest dublu demers cognitiv se referă și la metodologia de cercetare, și la textele de specialitate, care fac parte din domeniul teoriei informației și teoriei cunoașterii. Abordarea cognitivă a terminologiei nu poate să excludă teoriile marilor cercetători din *lingvistica cognitivă și teoria cunoașterii* referitoare la *limbaj*, pentru că nu ne putem îndepărta de teoriile despre *cognitivism, limbaj, concept, sistem conceptual, Gestalt* ș.a. Acestea reprezintă fundamentul unei bune înțelegeri a *relațiilor conceptuale* pe care se sprijină formarea și descrierea abordării cognitive în orice domeniu, în cazul nostru, în terminologie. Un mare interes prezintă teoriile elaborate de R.M. Frumkina, D.S. Lihaciov, E.S. Kubreakova, A. Wierzbicka ș.a., deoarece formează un cadru pentru abordarea cognitivă referitoare la *concept, sistem conceptual, definiții* ș.a. Teoriile moderne în direcția lingvisticii cognitive încadrează astfel terminologia, ea având la bază *dimensiunea cognitivă* ca una dintre funcțiile ei. Având în vedere că demersul cognitiv al terminologiei în lucrarea noastră se bazează pe trei domenii axate pe *teoria cunoașterii*, este important să structurăm *poziția*

terminologiei, lingvisticii și limbajului în cadrul cognitivismului. De aceea, demersul cognitiv al limbajului și lingvisticii, împreună cu terminologia, *are scopul să integreze conceptual limbajul și conținutul lui, adică cunoașterea*. În lucrarea de față ne bazăm cu preponderență pe criteriile *terminologiei sociocognitive* ale cercetătoarei R. Temmerman, deci ideile expuse cu referire la concept se regăsesc în ansamblul lor în direcția respectivă de cercetări terminologice. O atare perspectivă permite examinarea mai reușită, mai complexă, într-o dimensiune interdisciplinară, a trei domenii legate de raportul inteligențe/cognitiv, care au la bază *cunoștințe enciclopedice* și ontologice valabile [21]. Am extras faptele comune valabile pentru termenii din triada domeniilor supuse examinării în lucrarea noastră prin prisma terminologiei sociocognitive: este vorba despre efectele fenomenului de *metaforizare*, analiza capacităților cognitive ale omului, *ingineria cunoașterii* și *sistemele computerizate* ale acesteia. De asemenea, dezvoltarea internetului presupune o evoluție a aplicațiilor și a bazelor de date, care se sprijină pe logica umană. Pornind de la teoria cunoașterii, observăm că, tradițional, *corpusurile electronice* sunt separate pe categorii și contribuie la procesul de acumulare a cunoștințelor conform modelului centrat pe noul concept al unităților de înțelegere. Astfel, se încearcă o conceptualizare adaptată la ambele cazuri. Sectorul serviciilor poate înregistra o dezvoltare profundă datorită demersului cognitiv sau/și metacognitiv. Astfel, spațiul *World Wide Web* se orientează spre internaționalizare datorită ingineriei cunoașterii și informațiilor despre categorii, care sunt marcate prin termeni – în termontografie. Fiind un subiect de actualitate complex, necesită o abordare de ultimă oră și întrunirea a tot ce este valabil la subiect, la nivel de analiză, tehnici, metode, prezentând *suprapuneri la nivelul triadei din domeniul inteligențelor din perspectivă cognitivă*. Acest fenomen impune o investigație detaliată pentru a discrimina *suprapunerile terminologice posibile și coincidente* în terminologia cognitivă.

Capitolul 2, Caracteristicile funcționării limbajelor de specialitate în domeniile inteligenței emoționale, cognitive și artificiale, reflectă argumentarea metodologiei și particularitățile principale în abordarea domeniilor de specialitate implicate. Subcapitolul 2.1, *Delimitarea statutului limbajelor specializate în contextul cercetărilor moderne* face referire la apartenența limbajelor specializate în cadrul

limbii și descrie particularitățile acestora din diverse perspective. *Din punct de vedere lexical* distingem *limba literară, familiară, limbajele specializate, argoul, jargonul* etc., ceea ce presupune prin extensie că *limbajele specializate înglobează limbajul științific și limbajul tehnic*, care au la bază *terminologii* specifice domeniului de specialitate respectiv [8]. *Din perspectiva scopului comunicării și al stilului,* limba ca sistem lingvistic general este subdivizată în subsisteme funcționale: *limbajul comun, limbaje specializate, limbajul popular, limbajul științific, limbajul poetic* etc. Aderăm la opinia conform căreia *termenii științifici și tehnici alcătuiesc lexicul specializat*, care cuprinde vocabularele de specialitate, iar sistemul de termeni ce aparține unui domeniu științific sau tehnic constituie terminologia de specialitate a domeniului corespunzător. Vorbind despre *tipurile de texte specifice limbajului științific*, ne referim la *monografii, articole, culegeri de articole prezentate la conferințe, simpozioane, prelegeri, prezentări, manuale, teze, literatură științifică ș.a.* Textele purtătoare de informații care aparțin *limbajului tehnic* sunt *documentele tehnice, patentele și avertismentele tehnice ș.a* [7].

Subcapitolul *2.2*, *Terminologia triadei inteligența emoțională – inteligența cognitivă – inteligența artificială – parte a limbajelor specializate*, reprezintă un demers de observare a *specializării* terminologiei triadei anunțate. Conceptul de inteligență reprezintă obiectul de cercetare al științelor cognitive, conform lui P. Thaghard, care au la bază mai multe discipline – psihologia, filosofia, lingvistica, antropologia, neuroștiințele și inteligența artificială. Tipurile de inteligență din triada inteligența emoțională – inteligența cognitivă – inteligența artificială reprezintă subdomenii ale științelor cognitive, care studiază cunoașterea la care a ajuns societatea până în prezent. Încadrarea domeniilor de specialitate și a terminologiilor din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială în limbajele specializate se bazează pe teoriile lingviștilor R. Temmerman, P. Lerat, M. T. Cabré ș.a., A. Bidu-Vrănceanu, I. Druță ș.a. În acest subcapitol se prezintă limbajele specializate și particularitățile lor definitorii, funcționale, tipologice, de specializare, comunicative, cognitive, lexicale, textuale ș.a. Pentru corpusul faptic al studiului nostru am mai folosit diverse reviste de profil în limbile engleză și română: „Behavioral Sciences", „Brain and Cognition", „Cognition", „Cognitive Science", „Cognitive Sciences and Human Development",

„Cognitive, Affective and Behavioral Neuroscience", „EMERG", „International Journal of Cognitive Informatics and Natural Intelligence", „Meridian 1", „Neural Computation", „Psychologies", „Identitatea limbii și literaturii române în perspectiva globalizării", „Psihologia resurselor umane", „Psihologie – revistă științifico-practică", „Revista de filosofie", „Sociologie și științe politice", „Revista economie și sociologie", „Revista română de informatică și automatică", „Revista română de interacțiune om-calculator", „Tehnocopia" ș.a. În acest scop, am inițiat procesul de examinare a noțiunilor prin a ne referi la dicționarele electronice pentru limba engleză și limba română care propun *definiții specializate* – dicționarele Oxford, Cambridge, Collin's, Merriam-Webster, DEX, BD IATE.

Subcapitolul 2.3, *Dezvoltarea domeniilor de specialitate a inteligenței emoționale, cognitive și artificiale din punct de vedere terminologic* cuprinde istoria și evoluția terminologiei în procesul de dezvoltare a teoriilor despre inteligență. În acest sens, analiza evoluției terminologiei din domeniul inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială în *limba engleză* pornește de la viziunile cercetătorilor H. Gardner, D. Goleman, J.P. Guilford, M. Minsky, C. Spearman, R.J. Sternberg, L.L. Thurstone ș.a., care au pus la dispoziția utilizatorilor publicații din domeniul psihologiei și al tehnologiilor informaționale [18]. În studiul nostru operăm cu *publicații scrise în limba engleză* cu referire la tipurile de inteligențe anunțate, deoarece spațiul de limbă engleză este cel emergent pentru dezvoltarea teoriilor despre inteligențe. Pentru a studia evoluția terminologiei din domeniile de referință, ne-am orientat după următoarele perioade și criterii de periodizare: secolele XVIII-XIX – *apariția teoriilor despre inteligențe*, prima jumătate a secolului al XX-lea – *elaborarea primului test de inteligență*, a doua jumătate a secolului al XX-lea – *dezvoltarea inteligenței artificiale*, secolul al XXI-lea – *dezvoltarea științelor cognitive*. Astfel, studiem *69 de termeni care provin din sursele teoretice în limba engleză din domeniul inteligențelor*. Termenii sunt extrași conform apariției teoriilor științifice respective, *în ordine cronologică*:

- reasoning, memory, discrimination, imagination, intelligence quotient, understanding, manipulation, g factor, s factor, general intelligence, mental energy, numerical ability, induction/inductive reasoning, spatial reasoning,

perceptual speed, word fluency, verbal comprehension, artificial neuron, artificial intelligence, cognition, divergent production, convergent production, evaluation, genetic factor, fluid ability, crystallized ability, perception, learning, problem-solving, intelligent robot, expert system, signal, information processing, neuronal center, synapse, frame, mental operation, logical intelligence, intrapersonal intelligence, interpersonal intelligence, spatial intelligence, musical intelligence, naturalist intelligence, existential intelligence, body intelligence, codification, inference, analytical intelligence, creative intelligence, practical intelligence, adaptation, mapping, emotional perception, emotional understanding, emotional management, emotional awareness, self awareness, social awareness, social management, inspection time, restoration of information, visual perceptual speed, production of ideas, computational thinking, machine learning, deep learning, humanoid robot.

În urma analizării terminologiei din teoria inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială la nivel diacronic și evolutiv, putem observa că: *inteligența cognitivă are un aport considerabil asupra manifestării și funcționării celorlalte tipuri de inteligențe*, astfel formându-se o codependență în terminologia triadei de inteligențe. Atât resursele terminologice în limba engleză, cât și echivalentele lor în limba română, selectate din teoriile despre inteligențe emergente în spațiul anglofon, au fost utilizate ca sistem conceptual de referință pentru alcătuirea corpusului faptic în lucrare.

În subcapitolul 2.4, *Suportul metodologic aplicat la constituirea corpusului faptic al inteligenței emoționale – inteligenței cognitive – inteligenței artificiale*, am plasat în centrul atenției corpusul terminologic al cercetării și oferim toate datele despre constituirea acestuia în investigația noastră. Corpusul, definit de Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a doua) drept o *culegere sau colecție de texte, documente, inscripții, legi*, reprezintă, în primul rând, un corpus/o culegere de texte abordate într-o analiză din perspectivă terminologică. În lucrare prezentăm tipurile de corpus conform studiilor lui A. McEnery, A. Wilson și M. Baker, în care autorii A. McEnery și Z. Xiao recomandă pentru un studiu terminologic de calitate combinarea tipurilor de corpus disponibile, ceea ce ar permite validarea și cercetarea multilaterală

a termenilor în procesul studiilor contrastive. În continuare, în teză expunem opiniile autorilor precum P. Faber, D. Gouadec, L.J. Rousseau și M. T. Cabré referitor la principiile, metodele și criteriile de constituire a corpusului faptic în lucrare. Analiza termenilor se bazează pe metodele de descompunere și analiză conceptuală / cognitivă relevantă lucrării conform teoriilor din lingvistică despre analiza semică ale lui L. Talmy, A. J. Greimas, B. Pottier, N. Troubetzkoy, L. Zbanț și E. Gheorghiță. Termenii urmează să fie validați aplicând criteriile de frecvență, tipul de unitate, subiect, echivalent, sinonime. Revistele științifice specializate la care am apelat pentru constituirea corpusului faptic sunt publicate în *SUA, Canada, Marea Britanie, Germania, România și Republica Moldova*, la edituri de renume internațional, precum *Cognitive Science Society, Elsevier, Springer, Massachussets Institute of Technology* ș.a., precum și la cele din spațiul de limbă română*: Editura Academiei Române, Academia Română – Institutul de Inteligență Artificială, Trinitas, Asociația de Psihologie Industrială și Organizațională* ș.a. Pentru constituirea corpusului terminologic am consultat 65 de articole științifice din domeniul neurobiologiei, al psihologiei sociale și al inteligenței artificiale în limba engleză și în limba română. Corpusul terminologic a întrunit 119 fișe terminologice bilingve rezultate din 274 de fișe documentare monolingve, iar 36 de fișe nu au fost validate la nivel bilingv pentru a fi incluse în fișele terminologice. Acei 119 termeni au format un glosar terminologic în limbile engleză și română, având în total 50 de termeni din domeniul inteligenței cognitive, 24 – din cel al inteligenței emoționale și 45 de termeni din domeniul inteligenței artificiale.

Capitolul 3, Funcționarea termenilor în triada inteligența cognitivă, inteligența emoțională și inteligența artificială în limbile engleză și română, vizează cele trei domenii de specialitate a căror terminologie se studiază prin intermediul analizei funcționale a termenilor conform procedeelor de formare propuse de lingviștii terminologi moderni. În subcapitolul 3.1, *Varietatea procedeelor de formare a termenilor în terminologie*, punem accent pe o multitudine de perspective asupra procedeelor de formare. Lucrarea reprezentând un dublu demers cognitiv, aceasta cuprinde procedee de formare de ambele tipuri menționate anterior, oferind continuitate și importanță procedeelor semantice de formare a termenilor, referindu-

se în mod special la metafora conceptuală și, ocazional, la metonimizare. În cercetarea noastră, am analizat formarea termenilor urmând obiectivele investigației, referindune la procedeele analizate în lucrările lui J.C.Sager, M.T. Cabré, G. Rondeau, J. Humbley, A.V. Superanskaia, N.V. Vasilieva, N.V. Podolskaia, J. Halskov, A. Bidu-Vrănceanu, M.-M. Rizea, I. Druță, M.V. Kosova, A. B. Mihailovici ș.a., care studiază procedeele formale de *derivare, compunere, conversiune și abreviere, procedeele semantice de terminologizare, reterminologizare și determinologizare și crearea termenilor noi prin împrumut direct din alte limbi sau prin calc lingvistic* [19; 6]. Considerăm că există un proces continuu de migrare între limbajul comun și limbajele specializate sau doar între limbajele specializate, care poate avea un reflux și un impact spre limbajul general, dată fiind evoluția limbajului și evoluția socioculturală. Așadar, ne referim la o confirmare a viziunilor moderne asupra terminologiei, acceptând statutul de terminologie dinamică, în care sunt multe posibilități de manifestare a unui limbaj specializat; prin urmare, ne referim la o abordare globală, integratoare.

Subcapitolul 3.2, *Analiza funcțională a terminologiei din domeniul inteligențelor*, presupune un studiu analitic în care se prezintă o anumită ordine a domeniilor de referință ale cercetării conform evoluției teoriei din domeniul inteligențelor. Din perspectiva evoluției terminologiei în teoria inteligențelor, în urma unei analize funcționale, înregistrăm opinii valoroase cu privire la dezvoltarea inteligențelor la nivel social, psihologic, biologic ș.a., care a finalizat cu formarea unui glosar la care facem referire în selectarea ulterioară a termenilor pentru prezentarea terminologiei investigate pentru triadă și ceea ce a generat o atare ordine a tipurilor de inteligențe din triadă: *inteligența cognitivă*, *inteligența emoțională* și *inteligența artificială*. Ulterior, pentru fiecare tip de inteligență din triadă a fost realizată o analiză componențială a definițiilor selectate din dicționare cu secțiunile specializate la care se referă termenul cercetat în lucrare, ce includ dicționare precum: Oxford, Collins, Meriam-Webster, Cambridge și pentru echivalentele acestora în limba română: DEX cu secțiunile sale specializate. Analiza funcțională se referă la analiza semică sau componențială propusă de G. Lakoff, M. Johnson, R. Langacker, L. Talmy ca metodă de descompunere conceptuală, iar în lucrare ne referim la semele comune identificate

între termenul *vedetă* în limba engleză și echivalentul în limba română în definiții; la validarea echivalentului în limba română pentru termenul *vedetă* în limba engleză, precum și la validarea prin contexte și a domeniului de specialitate căruia îi aparține. Suportul metodologic pentru corpusul faptic a generat un corpus terminologic de 119 termeni-vedetă în limba engleză, validați pentru glosarul terminologic al triadei, dintr-un total de 274 de fișe documentare monolingve pentru limba engleză și limba română. În domeniul inteligenței cognitive am compilat *50 de fișe terminologice sau termeni-vedetă* rezultate din *117 fișe documentare monolingve*. Analiza corpusului din domeniul inteligenței emoționale relevă *24 de termeni-vedetă* din *52 de fișe documentare monolingve*, iar pentru domeniul inteligenței artificiale identificăm *45 de fișe terminologice* din *105 fișe documentare monolingve*. În baza fișelor documentare înregistrate și a liniilor de corespondență între limbile, definițiile și contextele acestora, s-au validat 238 de fișe documentare monolingve – în limba engleză – ca domeniu emergent, de origine a teoriilor despre inteligențe, și în limba română. În total, din cele 119 fișe cu 238 de termeni în limbile română și engleză, am identificat 50 de termeni din domeniul inteligenței cognitive, 24 – din inteligența emoțională și 45 din inteligența artificială, în urma cărora am compilat un glosar terminologic.

Am oferit o importanță deosebită laturii interdisciplinare a subiectului cercetării, care se referă la reterminologizare prin migrarea termenilor între domenii, adică punem accent pe procedeele de metaforizare și metonimizare în triadă. Procedeul de reterminologizare în triadă a rezultat la exemple de termeni pentru fiecare domeniu de referință și reprezintă un eșantion sau un model de prezentare a migrării termenilor. În domeniul inteligenței cognitive, din 50 de termeni-vedetă prezentați în continuare:

- ability – capacitate, adaptation – adaptare, association – relație, attention – atenție, behavior – comportament, belief – convingere, brain – creier, cognition – cunoaștere, cognitive intelligence – inteligență cognitivă, cognitive process – proces cognitiv, cognitive psychology – psihologie cognitivă, comprehension – înțelegere, concept – concept, creativity – creativitate, decision making – luarea deciziilor, decode – a decodifica,

discrimination – discriminare, encode – a codifica, evaluation – evaluare, evolution – evoluție, expression – expresie, framework – cadru, imagination – imaginație, implicature – implicit, induction – inducție, inference – inferență, integration – integrare, intention – intenție, interpretation – interpretare, judgment – rațiune, learning – învățare, mapping – atribuire, memory – memorie, neural network – rețea neuronală, neuron – neuron, neurotransmitter – neurotransmițător, paradigm – paradigmă, pattern – model, perception – percepție, performance – performanță, problem solving – rezolvarea problemelor, processing – procesare, production – producție, projection – proiecție, representation – reprezentare, signal – semnal, stimulus – stimul, symbol – simbol, thought – gândire, update – reînnoire;

identificăm metafore: *pattern – model; performance – performanță; signal – semnal; encode – a codifica; decode – a decodifica; mapping – atribuire; update – reînnoire; production – producție; projection – proiecție* și metonimii: *expression – expresie; adaptation – adaptare*. În domeniul inteligenței emoționale, din 24 de termeni-vedetă prezentați în continuare:

- adaptation – adaptare, affective – afectiv, anger – furie, disgust – dezgust, emotion – emoție, emotion regulation – gestionarea emoțiilor, emotional awareness – înțelegerea emoțiilor, emotional intelligence – inteligență emoțională, emotional process – proces emoțional, emotional reaction – reacție emoțională, empathy – empatie, expression – expresie, fear – frică, interpersonal – interpersonal, intrapersonal – intrapersonal, joy – bucurie, recognition – recunoaștere, sadness – tristețe, self-regulation – autoreglare, sensation – senzație, social cognition – competențe sociale, social relationships – relații sociale, state – stare, surprise – surpriză;

recunoaștem un fenomen de interschimb dinspre metonimie spre metaforă (metaforă ← metonimie), care se înregistrează la termeni precum: *(emotional) process – proces emoțional, (emotional) reaction – reacție emoțională*; iar mișcarea dinspre metaforă spre metonimie (metaforă → metonimie) îl putem observa la termeni precum: *(social) cognition – competențe interpersonale, (emotional) intelligence – inteligență emoțională, (self-)regulation – autoreglare, (emotion) regulation – gestionarea*

emoțiilor. Iar în inteligența artificială, din 45 de termeni vedetă prezentați în continuare:

- adaptation – adaptare, affective computing – calcul afectiv, artificial intelligence – inteligență artificială, backpropagation – propagare înapoi, behavior – comportament, big data – big data, computation – calcul, concept – concept, convolutional neural network – rețea neuronală convoluțională, crowd-sourcing – externalizare, data – date, decision making – luarea deciziilor, decode – a decodifica, deep architectures – arhitecturi de rețele neuronale adânci RNA, deep learning – învățare profundă, encode – a codifica, evolutionary computation – calcul evolutiv, expression – expresie, feature extraction – extragerea caracteristicilor, feedforward – propagare înainte, framework – cadru, fusion – fuziune, fuzzy – logică fuzzy, image recognition – recunoașterea de imagini, inference – inferență, interpretation – interpretare, knowledge extraction – extragerea cunoștințelor, machine learning – învățare automată, mapping – mapare, memory – memorie, natural language processing – prelucrarea limbajului natural, neural computation – calcul neuronal, neural network – rețea neuronală, neuron – neuron, noise – zgomot, pattern – model, problem solving – rezolvarea problemelor, reaction – reacție, segmentation – segmentare, sensor – senzor, signal – semnal, stimulus – stimul, symbol – simbol, update – actualizare, visualization – vizualizare;

am selectat termeni creați prin metaforă conceptuală precum: *adaptation – adaptare, behavior – comportament, concept – concept, decision making – luarea deciziilor, expression expresie, framework – cadru, fusion – fuziune, image recognition – recunoașterea de imagini, inference – inferență, interpretation – interpretare, memory – memorie, neural network – rețea neuronală, neuron – neuron, pattern – model, problem solving – rezolvarea problemelor, reaction – reacție, segmentation – segmentare, signal – semnal, stimulus – stimul, symbol – simbol*. De asemenea, în domeniul inteligenței artificiale regăsim metonimie la termeni precum *fuzzy – logică fuzzy, artificial intelligence – inteligență artificială, knowledge extraction – extragerea cunoștințelor, machine learning – învățare automată, deep learning –*

învățare profundă, neural computation – calcul neuronal, evolutionary computation – calcul evolutiv, affective computing – calcul afectiv.

Affective computing este un termen creat prin compunere: dar în cadrul acesteia are loc un proces de *metonimizare*. *Computing* este un termen din informatică, iar *affective* este creat prin metonimizare. *Affective* este semul adăugat la *computing* pentru a include și a implica combinația conceptuală asimilată prin termenul complex *affective computing* dintre domeniul inteligenței emoționale și domeniul inteligenței artificiale; *affective* însemnând un termen care se referă la *dispoziție, sentimente și atitudini*, conform definiției: relating to moods, feelings, and attitudes. Astfel, avem o metonimie de tip Semn→Origine (Semn pentru Origine), ceea ce înseamnă că această metonimie are rolul de a ține locul originii acestui termen, și anume, al domeniului inteligenței emoționale. Analiza componențială a definițiilor relevă coincidența conținuturilor: *the study and development of systems and devices that can recognize, interpret, process, and simulate human affects* (t.n. studiul și elaborarea sistemelor și programelor care pot recunoaște, interpreta, procesa și simula emoții umane); *detectarea şi recunoaşterea emoţiilor pentru construirea maşinilor emoţionale*. Astfel, în ambele limbi pentru termen și echivalent comun este *construirea mașinilor și / care au funcția de recunoaștere a emoțiilor*. *Affective computing* se bazează și pe principiile inteligenței emoționale și studiază emoțiile pentru ca aceste sisteme să le recunoască; este un termen reprezentativ pentru o ramură a inteligenței artificiale care asigură interdisciplinaritatea între inteligența umană și inteligența artificială.

Subcapitolul 3.3, *Delimitarea echivalentelor terminologice interlingvistice pentru terminologia din triada: inteligența cognitivă – inteligența emoțională – inteligența artificială,* își propune obiectivul de validare a terminologiei din triada inteligența cognitivă, inteligența emoțională și inteligența artificială din glosarul terminologic al lucrării. Este vorba despre un corpus paralel de texte, care a confirmat marea majoritate a termenilor identificați din glosarul terminologic compilat în investigația noastră; ce a fost analizat la nivel de texte în limba engleză, spațiul anglofon fiind spațiul emergent al teoriilor în domeniul inteligențelor, puse față-n față cu traducerile lor în limba română din *Cartea completă a testelor de inteligență* (The complete book of intelligence tests) de P. Carter [3; 4]; *Inteligența emoțională*

(Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ) de D. Goleman [13; 14], *Emoții date pe față* (Emotions Revealed) de P. Ekman [9; 10]; și *Sinteze de inteligență artificială* (Syntheses of Artificial Intelligence) de F. Leon [16; 17]. Termenii identificați reprezintă un eșantion și un model de cercetare de 48 de termeni din glosarul terminologic pentru a alcătui o statistică asupra calității acestuia. Despre acest eșantion se poate spune că, în linii generale – la 39 de termeni din 48 în total – traducerile coincid, adică, *la nivel de model de eșantion, la 81,25% din termeni traducerea a coincis cu echivalentul din glosarul terminologic compilat.*

În ultimul subcapitol al lucrării, 3.4, *Studiul transversal al terminologiei din domeniile: inteligența cognitivă, inteligența emoțională și inteligența artificială,* facem concluziile pentru migrarea termenilor în triadă. Observăm că toate cele trei domenii formează termeni prin procedeul de metaforizare sau metonimizare cu domeniul de origine în una din terminologiile unui alt domeniu, de asemenea, din triadă (folosim abrevierile IQ – pentru terminologia din inteligența cognitivă; IE – pentru terminologia din domeniul inteligenței emoționale și IA – pentru terminologia din domeniul inteligenței artificiale):

- metaforă, IQ → IA →IQ: *pattern – model; encode – a codifica; decode – a decodifica; mapping – atribuire; update – reînnoire; projection – proiecție*.
- metonimie, IQ ← IE: *expression – expresie; adaptation – adaptare*.
- metaforizare și metonimizare, IQ → IE: *(emotional) process – proces emoțional, (emotional) reaction – reacție emoțională, (social) cognition – competențe interpersonale, (emotional) intelligence – inteligență emoțională, (self)regulation – autoreglare, (emotion) regulation – gestionarea emoțiilor*.
- metaforă, IQ → IA: *concept, symbol, framework, pattern, inference, behavior, stimulus, memory, signal, neuron, neural network, image recognition, interpretation, problem-solving, decision-making*
- metaforă, IE → IA: *expression, adaptation*
- metonimie, IQ → IA: *fuzzy – logică fuzzy, artificial intelligence – inteligență artificială, knowledge extraction – extragerea cunoștințelor, machine learning – învățare automată, neural computation – calcul neuronal, evolutionary computation – calcul evolutiv.*

- metonimie, IQ, IE → IA: *deep learning – învățare profundă*.
- metonimie, IE → IA: *affective computing – calcul afectiv*.

Astfel, direcțiile de migrare terminologică respectă combinatorica dintre ele, dar nu observăm direcția dinspre inteligența artificială spre inteligența emoțională.

Distribuția reterminologizării pe tipuri de inteligență este de un total de circa 23% în domeniul inteligenței cognitive, circa 13% pentru domeniul inteligenței emoționale și circa 64% pentru domeniul inteligenței artificiale, unde avem de a face cu 30 de termeni reterminologizați cu inteligența artificială ca domeniu receptor din 47 de termeni în total per triadă.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

În cadrul investigației noastre, fiind un subiect de actualitate, de importanță și cuprinzând literatura de ultimă oră la tema de cercetare, care presupune o complexitate înaltă și metodologii alese în cercetare în problematica soluționată inovatoare de la baza lucrării, se confirmă ipotezele avansate inițial și se răspunde scopurilor și obiectivelor lucrării, după ordinea și prioritatea lor în cadrul capitolelor și subcapitolelor. Lucrarea a răspuns ipotezelor în contextul următor:

– Se confirmă teza conform căreia în dezvoltarea terminologiilor din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială, la baza triadei inteligențelor ar putea prevala domeniul inteligenței cognitive, acesta fiind primul domeniu din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială în care apar primele teorii înregistrate despre inteligențe.

– Între domeniile din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială funcționează în permanență o punte de legătură sub formă de operație semantică de reconceptualizare transdisciplinară a terminologiei, ceea ce poate fi confirmat prin faptul că între domeniile din triadă identificăm termeni creați prin reterminologizare în proporție de 39,4%.

– În cadrul terminologiei din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială poate exista determinologizare în cazul terminologiei inteligenței emoționale. Nivelul de specializare al textelor pentru terminologia aferentă

inteligenței umane poate fi și scăzut din cauza specificului textelor din psihologia cognitivă de a se adresa publicului larg și de a fi explicite.

– În terminologia din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială se atestă interferențe terminologice sub formă de metaforizare și metonimizare interdomenial, în aproximativ toate direcțiile, cu excepția direcției dinspre terminologia inteligenței artificiale spre terminologia inteligenței emoționale. În baza corpusului faptic al lucrării, se pot găsi interferențe sau tangențe terminologice, deoarece sunt trei domenii formate în baza conceptului de inteligență. În acest sens, exemple de astfel de termeni sunt: *adaptation – adaptare*, *behaviour – comportament*, *expression – expresie*, *process – proces* ș.a. Aceștia pot fi găsiți în terminologia fiecărui domeniu din triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială.

Scopul lucrării – abordarea funcțională comparată prin prisma cognitivă a trei domenii reunite prin noțiunea de inteligențe – a fost realizat prin intermediul obiectivelor înaintate în cadrul cercetării noastre. La scopul și obiectivele lucrării de doctorat s-a răspuns în concluziile ce urmează:

– Un aspect esențial în demersul investigației noastre este dimensiunea cognitivă, ei îi revine un loc central ca abordare, subiect și domeniu de specialitate. Acest dublu demers cognitiv se mai referă la metodologia de cercetare și la textele de specialitate, care fac parte din domeniul teoriei informației și cel al teoriei cunoașterii. Aceasta din urmă nu poate fi văzută decât științific și ontologic structurată. Din atare considerente, operăm cu concepte și concepte despre concepte – un dublu demers cognitiv aplicat la sisteme conceptuale, teorii ale informației, teorii ale limbajului ș.a. Interesele cercetării noastre mai au un dublu demers cognitiv reieșind din mai multe abordări: în primul rând, ele pornesc de la paradigma cognitivă aplicată terminologiei și, în al doilea rând, investigația noastră doctorală are în vizor studiul terminologic axat pe trei domenii, și anume, triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială. Adică, avem de a face cu examinarea terminologiei legate de inteligență privită din perspectivă cognitivă, ceea ce pune în valoare nivelul de complexitate a temei de cercetare elaborate în prezenta lucrare.

– Abordarea sociocognitivă a terminologiei aduce în prim-plan latura ontologică și de sistem conceptual a terminologiei, ceea ce oferă structură

terminologiei și reconfirmă statutul ei de știință. Operând cu noțiuni precum categorii, unități de conținut, baze terminologice de cunoștințe ș.a., aceasta lărgește spectrul de funcționalitate a terminologiei, aduce perspectiva cognitivă în centrul terminologiei și exprimă chintesența acesteia. Terminologia sociocognitivă, postulată de R. Temmerman, reprezintă apogeul abordării cognitive în cercetarea terminologică în cadrul curentelor cognitive.

– Reterminologizarea are loc în cazul unităților terminologice importante ce funcționează în triada inteligențelor analizate în investigația noastră. Avansarea cronologică a apariției termenilor reprezentativi creați prin reterminologizare depinde de extinderea viziunilor spre direcțiile respective sub impactul progresului științific și tehnologic, inclusiv prin dezvoltarea tehnologiilor performante.

– Corpusul terminologic a întrunit 119 fișe terminologice bilingve (238 de termeni per total în limba engleză + limba română) și 274 de fișe documentare monolingve (în limba engleză și în limba română). Din 274 de fișe documentare, 36 de fișe nu au fost validate pentru a fi incluse în fișele terminologice, deoarece nu au răspuns ansamblului criteriilor de validare. Corespondența dintre fișele documentare și fișele terminologice se face după criteriul conținutului cognitiv, dar și de formă (definiție și cuvinte-cheie). Corpusul paralel a confirmat calitatea și fiabilitatea termenilor din corpusul comparat, adăugând/propunând și alte echivalente, oferind, totodată, un teren fertil pentru analiza traducerilor.

Problema științifică soluționată referitoare la studiul teoretic și practic al formării, al funcționării și al interferențelor în cadrul terminologiei cognitive între domeniile inteligența emoțională – inteligența cognitivă – inteligența artificială a permis crearea unei baze teoretice a conexiunilor interdisciplinare și elaborarea unui glosar bilingv de termeni (în limbile română și engleză) pentru domeniile legate de cogniție.

– În analiza componențială a terminologiei din domeniile inteligența cognitivă, inteligența emoțională și inteligența artificială, observăm transversal următoarele procedee de formare: derivarea, compunerea, terminologizarea, reterminologizarea.

– În total, între domeniile din triadă identificăm 47 de termeni creați prin reterminologizare din 119 termeni din domeniul inteligențelor din triadă, ceea ce constituie 39,4%; 30 de termeni reterminologizați cu inteligența artificială ca domeniu receptor din 47 de termeni în total, ceea ce constituie circa 64%.

– În consecință, noutatea problematicii investigate, dar și esența valorii aplicative, rezidă în formarea unui glosar terminologic în cadrul inteligențelor care poate fi structurat sub formă de sisteme conceptuale ale inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială, cu tangențele conceptuale exprimate ca produse ale metaforizării și metonimizării, prezentate sub formă de schemă în finalul lucrării.

În urma parcurgerii problematicii din lucrare și prezentării problemei științifice soluționate, propunem *următoarele recomandări*:

– Analiza funcțională a terminologiei specializate și glosarul terminologic bilingv elaborat în prezenta investigație servesc drept model al suprapunerilor conceptuale în triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială și pot fi utile pentru noi investigații terminologice transversale în cadrul altor domenii de specialitate aferente.

– Subiectul cercetării poate fi extins asupra altor investigații, având în centru rolul metaforei conceptuale în formarea termenilor în diverse domenii de specialitate.

– Materialul teoretic, metodologia aplicată, analizele aplicate pe corpusul practic ar putea fi utile în cadrul orelor de traducere specializată, al cursului de Terminologie propus studenților care urmează un parcurs de formare de traducător și interpret de conferințe.

BIBLIOGRAFIE (selectivă)

1. BUSUIOC, I. CUCU, M. *Introducere în terminologie*. București: Editura Credis. 2001, 72 p. ISBN 973-85174-7-8
2. CABRÉ, M.T. *Terminology. Theory, methods and applications.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 1999, 262 p. e-ISBN: 9789027298652
3. CARTER, P. *Cartea completă a testelor de inteligență*. Londra: John Wiley & Sons Ltd. 2005, 208 p. ISBN. 9789737286796
4. CARTER, P. *The complete book of intelligence tests*. London: John Wiley & Sons Ltd. 2005, 205 p. ISBN-13 978-0470017739

5. DIKI-KIDIRI, M. *Le vocabulaire scientifique dans les langues africaines. Pour une approche culturelle de la terminologie*. Paris: Karthala. 2008, 304 p. ISBN 978-2-908948-325
6. DRUȚĂ, I. *Dinamica terminologiei românești sub impactul traducerii*. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2013, 335 p. ISBN:978-9975-71-477-8
7. DRUȚĂ, I. *Metafora terminologică*. În: Limba română, anul XVIII, nr. 5-6. Chișinău: Institutul Cultural Român. 2008, 192 p. ISSN 0235-9111 p-ISSN: 0235-9111
8. DRUȚĂ, I. *Vocabular și gramatică. Repere teoretice și exerciții.* Chișinău: Logodava. 2019, 160 p. ISBN:978-9975-3300-1-5
9. EKMAN, P. *Emoții date pe față*. București: Editura Trei. 2011, 346 p. ISBN: 978-606-400-676-9
10. EKMAN, P. *Emotions Revealed*. New York: Times Books. 2003, 282 p. ISBN 9780805075168
11. FABER, Benítez P. The Cognitive Shift in Terminology and Specialized Translation. In *MonTI* nr 1, 2009. Alicante: Universidad de Alicante. 2009, pp. 107-134. Online ISSN: 1989-9335, Print ISSN: 1889-4178.
12. FABER, P. *A Cognitive Linguistics View of Terminology and Specialized Language*. Granada: De Gruyter Mouton. 2012, 324 p. Online ISSN: 1989-9335, Print ISSN: 1889-4178
13. GOLEMAN, D. *Emotional Intelligence. Why it can matter more than IQ*. New York: Bloomsbury. 1995, 352 p. ISBN-10 9780553383713, ISBN-13 978-0553383713
14. GOLEMAN, D. *Inteligența emoțională*. București: Curtea Veche Publishing. 2001, 424 p. ISBN 9789736695209
15. KERREMANS, K., TEMMERMAN, R., DE BAER, P. Construing domain knowledge via terminological understanding. In *Lingvistica antverpiensia*, vol. 7. 2008, pp. 177-191. ISSN 03042294, ISSN 22955739
16. LEON, F. *Sinteze de inteligență artificială*. Iași: Tehnopress. 2020, 205 p. ISBN 978-606-687-429-8
17. LEON, F. *Syntheses of Artificial Intelligence*. Iasi: Tehnopress. 2020, 205 p. ISBN 978-606-687-429-8
18. PAL, H.R., PAL, A., TOURANI, P. Theories of Intelligence. In: *Everyman's Science*, vol. XXIX, nr. 3. 2004, pp. 181-186. ISSN: 0531-495X
19. SAGER, J. C. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam & Philadelphia: John Benjamins, 1997, 258 p. ISBN 9789027220776, ISBN 9789027274342
20. TEMMERMAN, R. Les métaphores dans les sciences de la vie et le situé socioculturel. In: *Cahiers du RIFAL*. Bruxelles: Organisation internationale de la Francophonie et Communauté française de Belgique nr. 26. 2007, pp.72-83. ISSN 1726-5363
21. TEMMERMAN, R., KERREMANS, K. Termontography: Ontology Building and the Sociocognitive Approach to Terminology Description. In *Proceedings of CIL17*. Praga: Matfyzpress. 2003, pp. 1-10.

22. WÜSTER, E. L'étude scientifique générale de la terminologie, zone frontalière entre la linguistique, la logique, l'ontologie, l'informatique et les sciences des choses (Bureau des traductions du Secrétariat d'État du Canada Trans.). In V. I. Siforov, G. Rondeau & H. Felber (Eds.), *Textes choisis de terminologie (Vol. 1 Fondements théoriques de la terminologie, p. 55-114)*. Québec: Girsterm - Université Laval. 1981, pp. 55-108. ISBN 2920242008, ISBN 9782920242005

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTOAREI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice
În reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC

1. NICHITA, C. Term Creation in the Dynamic Domain of Artificial Intelligence. În *ANADISS*, 31. Suceava: Universitatea Ștefan cel Mare din Suceava. 2021, pp.279-288. ISSN-L (print): 1842 - 0400 eISSN (electronic): 2559 – 4656.

În reviste din Registrul Național al revistelor de profil

1. NICHITA, C. „Migrarea" termenilor în triada inteligență cognitivă – inteligență emoțională – inteligență artificială (în limbile engleză și română). În *Revista Studia Universitatis Moldaviae*, vol. 144 nr.4 Seria "Științe umanistice". Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2021, pp.105-113. ISSN 1811-2668.
2. NICHITA, C. Evoluția terminologiei în domeniul inteligenței cognitive, emoționale și artificiale în limba engleză. În *Revista Studia Universitatis Moldaviae*, vol. 140 nr.10 Seria "Științe umanistice". Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2020, pp.130-135. ISSN 1811-2668.
3. NICHITA, C. Terminologia reprezentativă din domeniul inteligenței umane (în limbile engleză și română). *Intertext*, vol. 57/58, nr 1/2. Chișinău: Institutul de Cercetări Filologice și Interculturale al ULIM. 2021, pp. 103-111. ISSN 1857-3711.
4. NICHITA, C. Procedeul de metonimizare în inteligența artificială (în limbile engleză și română). În: *Philologia*, 2023, nr. 2(320), pp. 98-104. ISSN 1857-4300.

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice
În lucrările manifestărilor științifice incluse în BDI

1. NICHITA, C. Calitatea cărții de specialitate reflectată în terminologie și traducerea ei. *Colocviul internațional al CODFREURCOR „Le patrimoine canonique – support de la vitalité et de la diversité"*. Ediția a 7-a, 4-6 aprilie 2019, Universitatea „Ștefan cel Mare", Suceava, România.În Revista EISH, nr 7. Tbilissi: Ilia State Univesity. 2020, pp.565 – 578. ISSN 1987-8753.
2. NICHITA, C. Metafora ca sursă de conceptualizare în terminologia din domeniul inteligenței artificiale. *Colocviul internațional al CODFREURCOR „Les littératures nationales en traduction"*. Ediția a 8-a, 31 august – 2 septembrie 2020, Universitatea de Stat Akaki Tsérétéli, de Kutaisi, Georgia. În Revista EISH, nr 8. Tbilissi: Ilia State University. 2021, pp.611-623. ISSN 1987-8753.

3. NICHITA, C. O diacronie a cazurilor de reterminologizare în triada: inteligența emoțională – inteligența cognitivă – inteligența artificială. *Colocviul internațional al CODFREURCOR „Langues en dialogue : traduire, enseigner, communiquer, promouvoir la diversité”*. Ediția a 9-a, 4-5 noiembrie 2021, Universitatea de Stat din Moldova.În Revista EISH, nr. 9. Tbilissi: Ilia State University. 2022, pp. 177-185. ISSN 1987-8753.

În lucrările manifestărilor ştiinţifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor ştiinţifice organizate din Republica Moldova

1. NICHITA, C. Aspecte de raport între dimensiunea pragmatică și cognitivă în terminologie. În: *Colocviul internațional „Traducerea – act creativ: între știință și artă”*, Chișinău, Republica Moldova. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2022, pp. 130-134. ISBN 978-9975-159-37-1.
2. NICHITA, C. Conceptul de transpunere în viziunea lui Eugeniu Coșeriu – o perspectivă traductologică și terminologică. În: *Colocviul Internațional de Științe ale Limbajului „Eugeniu Coșeriu” (CISL)*, ediția a XVI-a, Eugeniu Coșeriu centenar Limbă, creativitate, cultură – structuri de rezistență ale ființei umane. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2021, pp. 216-218. ISBN 978-9975-158-66-4.
3. NICHITA, C. Istoria inteligenței cognitive, emoționale și artificiale pe plan internațional din punct de vedere terminologic. În *Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin cercetare și inovare”, USM*. 7-8 noiembrie 2019. Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic al USM. 2019, pp.207 – 210. ISBN 978-9975-149-51-8.

ADNOTARE

Cristina NICHITA: Abordarea cognitivă a terminologiei multilingve în triada inteligența emoțională – inteligența cognitivă – inteligența artificială (în limbile engleză și română), teză de doctor în filologie, Chișinău, 2023

Structura tezei: introducere, trei capitole, concluzii generale, 2 figuri, 2 diagrame, bibliografie, constituită din 175 de titluri, 14 anexe, declarația privind asumarea răspunderii și CV-ul autoarei.

Rezultatele tezei au fost reflectate în 11 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: concept, inteligență artificială, inteligență cognitivă, inteligență emoțională, metaforizare, metonimizare, migrare terminologică, reterminologizare, termen, terminologie.

Scopul și obiectivele tezei. ***Scopul*** lucrării este abordarea funcțională comparată prin prisma cognitivă a trei domenii reunite prin noțiunea de inteligențe. ***Obiectivele*** tezei rezidă în:

- reevaluarea abordării cognitive aplicate terminologiei din domeniul inteligențelor;
- conturarea unui sistem conceptual rezultat din evoluția teoriei în domeniul inteligențelor prin terminologia creată în acest parcurs;
- prezentarea metodologiei și criteriilor de formare a corpusului de texte specializate și a corpusului terminologic, aplicate domeniului examinat;

- descrierea metodologiei aplicate la analiza terminologiei din domeniul inteligențelor;
- compararea procedeelor de formare a termenilor în triada inteligențelor;
- examinarea fenomenului de reterminologizare în triada inteligențelor;
- elaborarea statisticii de migrare terminologică în triada inteligențelor pe baza investigației noastre.

Noutatea și originalitatea lucrării. Noutatea lucrării constă în studierea interferenței conceptuale, respectiv terminologice, a trei domenii. Suprapunerea conceptuală a triadei inteligențelor poate fi un subiect productiv de cercetare și de necesitate în contextul actual al globalizării, ceea ce poate servi ca un instrument util părților interesate.

Importanța teoretică a cercetării. Lucrarea are un suport teoretic concludent pentru trasarea evoluției dimensiunii cognitive în teoria terminologiei. Pe linia lingvisticii cognitive, terminologia cognitivă a triadei inteligențelor creează un dublu demers în cognitivism. De aceea această metaterminologie și metacogniție este un parcurs în profunzime în latura conceptuală a terminologiei pentru toate părțile interesate: specialiști, traducători, studenți și nespecialiști.

Valoarea aplicativă a cercetării. Rezultatele cercetării constituie un glosar terminologic pentru multilingv destinat celor interesați de domeniul inteligențelor: specialiști, traducători și studenți, iar analiza funcțională reprezintă un model al suprapunerilor conceptuale în triada inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială pentru specialiști, traducători și studenți.

Implementarea rezultatelor. Rezultatele cercetării cumulate în noutatea științifică a lucrării pot fi o bună sursă pentru toate părțile interesate de terminologia triadei inteligențelor emoțională, cognitivă și artificială – pentru uzul în cadrul activității profesioniștilor din domeniile umaniste, precum și pentru publicul larg.

АННОТАЦИЯ

Кристина Никита: Когнитивный подход к многоязычной терминологии в триаде: эмоциональный интеллект – когнитивный интеллект – искусственный интеллект (в английском и румынском языках). Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Кишинёв, 2023.

Структура диссертации: введение, три главы, общие выводы, 2 диаграммы, 2 схемы, библиография из 175 названий, 14 приложений, заявление об ответственности за оригинальность и автобиографию.

Результаты диссертации нашли отражение в 11 научных работах.

Ключевые слова: искусственный интеллект, когнитивный интеллект, концепт, метафоризация, метонимизация, ретерминологизация, термин, терминологическая миграция, терминология, эмоциональный интеллект.

Цель и задачи диссертации. Целью диссертации является сопоставление функционального подхода через когнитивную призму трех областей, объединенных понятием интеллекта. **Задачи диссертации** заключаются в следующем:

- переоценка когнитивного подхода к терминологии в области интеллекта;

- определение концептуальной системы, возникшей в результате эволюции теории в области интеллекта, посредством терминологии, созданной на этом пути;
- представление методики и критериев формирования корпуса специализированных текстов и терминологического корпуса применительно к исследуемой области;
- описание методологии анализа терминологии в сфере исследования;
- сравнение способов образования терминов в триаде интеллектов;
- рассмотрение явления ретерминологизации в триаде интеллектов;
- разработка терминологической миграционной статистики в триаде интеллектов на основе нашего исследования.

Новизна и оригинальность исследования. Новизна работы заключается в изучении понятийно-терминологической интерференции трёх предметных областей. Концептуальное перекрытие триады интеллектов может быть продуктивной и необходимой темой исследования в нынешних условиях глобализации; которое может служить полезным инструментом для заинтересованных сторон.

Теоретическая значимость исследования. Работа имеет значительное теоретическое обоснование для изучения эволюции когнитивного аспекта в теории терминологии. По аналогии с когнитивной лингвистикой, когнитивная терминология триады интеллектов создает в когнитивизме двойной подход. Таким образом, эта «метатерминология» и «метапознание» представляет собой углубленный подход к концептуальному направлению развития терминологии для всех заинтересованных сторон: специалистов, переводчиков, студентов и неспециалистов.

Прикладное значение исследования. Результаты исследования представляют собой двуязычный терминологический глоссарий для интересующихся сферой интеллекта: специалистов, переводчиков и студентов. Функциональный анализ представляет собой модель концептуальных совпадений в триаде эмоционального, когнитивного и искусственного интеллекта - для специалистов, переводчиков и студентов.

Внедрение результатов. Накопленные в научной новизне работы результаты исследования могут стать хорошим источником для всех интересующихся терминологией триады эмоционального, когнитивного и искусственного интеллектов для использования в работе специалистов гуманитарных специальностей, а также для широкой общественности.

ANNOTATION

Cristina NICHITA: A cognitive approach to multilingual terminology in the triad: emotional intelligence – cognitive intelligence – artificial intelligence (in English and Romanian Languages), PhD thesis in Philology, Chisinau, 2023.

Structure of the thesis: introduction, three chapters, general conclusions, 2 figures, 2 charts, the bibliography composed of 175 titles, 14 annexes, the statement regarding the accountability for the originality of the paper and the CV of the author.

The results of the thesis were reflected in 11 scientific articles.

Keywords: artificial intelligence, cognitive intelligence, concept, emotional intelligence, metaphorization, metonymization, reterminologization, term, terminological migration, terminology.

The purpose and objectives of the theme. The aim of the paper is the cognitive approach of three domains united by the notion of intelligences with the objectives:

- re-evaluation of the cognitive approach applied to terminology in the field of intelligences;
- outlining a conceptual system resulting from the evolution of the theory in the field of intelligence through the terminology created;
- presentation of the methodology and criteria for the formation of the corpus of specialized texts and the terminological corpus applied to the examined field;
- description of the methodology applied to the analysis of terminology in the field of intelligences;
- comparing the methods of creating the terms in the triad of intelligences;
- examination of the reterminologization phenomenon in the triad of intelligences;
- elaboration of terminological migration statistics in the triad of intelligences based on our investigation.

The novelty and originality of the paper. The novelty of the paper consists of studying the conceptual and terminological interferences of three domains. The conceptual overlap of the triad of intelligences can be a productive and necessary topic of research in the current context of globalization, which can serve as a useful tool to users.

The theoretical importance of the research. The paper has a useful theoretical support for tracing the evolution of the cognitive dimension in the theory of terminology. Along the lines of cognitive linguistics, the cognitive terminology of the triad of intelligences creates a double approach in cognitivism. Therefore, this metaterminology and metacognition is an in-depth investigation into the conceptual side of terminology for all users: specialists, translators, students and non-specialists.

The applied value of the research. The research results are a terminological glossary for those interested in the field of intelligence: specialists, translators and students. The functional analysis represents a model of conceptual overlaps in the triad of emotional, cognitive and artificial intelligences useful for specialists, translators and students.

Implementation of results. The research results accumulated in the scientific novelty of the work can be a good source for all parties interested in the terminology of the triad of emotional, cognitive and artificial intelligences - for use in the work of professionals in the humanities fields, as well as for the general public.

NICHITA CRISTINA

ABORDAREA COGNITIVĂ A TERMINOLOGIEI MULTILINGVE ÎN TRIADA INTELIGENȚA EMOȚIONALĂ-INTELIGENȚA COGNITIVĂ-INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ (ÎN LIMBILE ENGLEZĂ ȘI ROMÂNĂ)

621.04 LEXICOLOGIE ȘI LEXICOGRAFIE, TERMINOLOGIE ȘI LIMBAJE SPECIALIZATE, TRADUCTOLOGIE

REZUMAT
al tezei de doctor în filologie

Bun de tipar: 29.09.2023 Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset. Tiraj 50 ex.

Centrul Editorial-Poligrafic al USM
Str. Al. Mateevici, 60, MD, 2009